

Nederland in de min

**Samenvatting
meldingen
op de Minlijn**

dr A.C. Kant
drs. E.Irrgang
K. Levie

Tweede-Kamerfractie SP
maart 2004

Inhoud

Samenvatting en conclusies	3
Inleiding	4
1 Koopkracht in 2004	5
2 Algemene bevindingen	6
3 Meldingen over effecten specifieke maatregelen	10
Belastingmaatregelen	10
Energierkening	10
Eigen bijdrage thuiszorg	11
Aanvullende verzekeringen en ziekenfondspremie	12
Medicijnen	12
Fysiotherapie	13
Zittend ziekenvervoer	14
Gemeentelijke lasten	14
Huursubsidie	15
4 Welke rol spelen aanvullende regelingen?	16

Samenvatting en conclusies

Omdat de SP wilde weten wat de concrete effecten van het kabinetsplan betekenen voor de koopkracht voor de burgers, werd de SP-minlijn geopend.

Van de iets meer dan duizend meldingen gaven een kleine vijfhonderd melders alle gegevens die nodig zijn voor een kwantitatieve analyse. Hun netto-inkomen per 1 januari was twee procent hoger, maar de gemiddelde koopkrachtontwikkeling is negatief, namelijk 12,5 procent. Dit komt omdat uit het netto-inkomen meer kosten moeten worden gemaakt voor, vooral de eigen bijdrage in de thuiszorg, hogere belastingen, en het zelf betalen van zaken die uit het ziekenfondspakket zijn gegaan, zoals zittend ziekenvervoer, fysiotherapie en zelfzorgmiddelen.

De vele persoonlijke verhalen geven een soms schrijnend beeld van de moeilijke positie waarin veel mensen met een laag inkomen terecht zijn gekomen. Ook blijkt duidelijk wat het effect kan zijn van de stapeling van verschillende maatregelen. Met name bleek dat de stapeling van verschillende maatregelen in de gezondheidszorg tot grote problemen kan leiden voor ouderen en mensen met een chronische ziekte of handicap.

Het beroep dat gedaan zal worden op de bijzondere bijstand zal stijgen, dit terwijl op de budgetten hiervoor is bezuinigd.

Het gemiddelde cijfer dat de melders aan het kabinetsbeleid gaven, was een magere drie.

Vanzelfsprekend hebben – niet alleen – maar wel voornamelijk mensen gebeld en gemaïld, die door het kabinetsbeleid getroffen worden. Er is in die zin dan ook geen sprake van een representatief beeld. Maar de meldingen geven dus juist een beeld van hen die specifiek getroffen zijn. Zoals verwacht zijn dit helaas mensen die vaker eigenlijk al niets konden missen, met de laagste inkomens en mensen die vaker zorg nodig hebben zoals ouderen, chronisch zieken en gehandicapten. Onmiskenbaar hebben de kabinetsplannen hen hard getroffen.

De Tweede-Kamerfractie van de SP zal daarom eisen dat de effecten van de maatregelen op deze specifieke groepen serieus en zorgvuldig onderzocht worden, en uiteraard vervolgens gerepareerd. Daarnaast geven de meldingen aan dat nog meer bezuinigingen die wederom deze groepen treffen maatschappelijk onaanvaardbaar zijn.

Inleiding

Eind 2003 ontstond grote maatschappelijke en politieke onrust over de verwachte achteruitgang van de koopkracht in 2004. Vlak na Prinsjesdag liet premier Balkenende nog in de Eerste Kamer weten dat niemand er meer dan 1 procent op achteruit ging maar die belofte bleek niet vol te houden. Tijdens de begrotingsbehandeling in de Tweede Kamer bleek dat koopkrachtachteruitgang volgens het ministerie van sociale zaken kon oplopen tot acht procent. Onder druk van het de verschillende Kamerdebatten over de uitschieters naar beneden, die met namen de laagste inkomens en chronisch zieken en gehandicapten troffen, zag het kabinet zich gedwongen om wat extra geld uit te trekken voor onder andere de bijzondere bijstand en de fiscale aftrek voor chronisch zieken.

Op initiatief van SP-fractievoorzitter Marijnissen vond op 16 december het laatste parlementaire debat over de georganiseerde solidariteit plaats. De coalitiepartijen waren ook toen uiteindelijk niet bereid om in te gaan op het door de SP voorgestelde reddingsplan en de voorstellen van andere oppositiepartijen voor de koopkracht. Daarmee ging de parlementaire discussie over de koopkracht als een nachtkaars uit.

Buiten de Tweede Kamer ondervinden de meeste burgers inmiddels aan den lijven de gevolgen van de bezuinigingen van het kabinet Balkenende. Wat tot nu toe een abstract getal van bezuinigingen van 11 miljard was, wordt op specifieke punten nu concreet voelbaar.

Omdat we graag willen weten hoe de bezuinigingen voor mensen uitvallen, opende de SP Tweede-Kamerfractie de Minlijn (0900-2025270). Van 21 januari tot 7 februari konden mensen bellen om te melden hoe het voor hen uitviel. Ook via internet op www.sp.nl/nationaaleminlijn konden mensen *on line* hun ervaringen door geven.

Dit rapport geeft een samenvatting en voorbeelden van de meldingen.

*Agnes Kant
Tweede-Kamerlid SP*

1 Koopkracht in 2004

Volgens het Centraal Plan Bureau (CPB) zullen de meeste inkomensgroepen dit jaar hun koopkracht zien dalen. Dat komt door de relatief lage loonstijging uit het Najaarsakkoord waardoor de prijzen waarschijnlijk harder stijgen dan de lonen. Ambtenaren en uitkeringsgerechtigden zijn slechter af doordat hun uitkeringen gekoppeld zijn aan de gekorte ambtenarensalarissen in plaats van de algemene loonontwikkeling. De koopkrachtcijfers van het CPB kunnen echter bedrieglijk zijn omdat het om inkomensgroepen gaat. Achter de gemiddelden schuilen grote verschillen in individuele koopkrachteffecten. Bovendien zijn allerlei effecten zoals de eigen bijdrage in AWBZ en de bezuinigingen op de bijstand niet in deze cijfers verwerkt.

Salarisverwerker LogicaCMG maakte eind december vorig jaar bekend dat voor werknemers bij de overheid de daling van het nettosalaris kan oplopen tot 2,1 procent. Werknemers met het minimumloon en een modaal salaris zouden hun netto-loon iets zien stijgen (€ 19,3 resp. € 12,94). In deze berekeningen was nog geen rekening gehouden met de effecten van stijgende pensioen- en ziektenkostenpremies. Omdat het effecten hiervan groot is, zou het daadwerkelijke nettosalaris waarschijnlijk ongeveer neutraal uitvallen. Omdat uit het nettosalaris door onder andere de bezuinigingen in de zorg meer betaald moet worden is de totale koopkrachtontwikkeling in dat geval negatief.

Ook het NIBUD maakte half januari bekend dat uit haar berekening bleek dat zieke ouderen er 2,7 procent op achteruit gaan. Voor gezonde ouderen liggen de koopkrachteffecten volgen het NIBUD tussen de 0,7 procent op achteruit en een kleine plus van 0,2 procent. Tenslotte meldde het CBS eind februari de grootste stijging van het consumentenvertrouwen sinds 1996. Een van de redenen daarvoor is volgens het CBS dat het loonstrookje van januari 'kennelijk' meeviel.

De ongerustheid bij vele mensen, gecombineerd met de verschillende voorspellingen en de interesse in de concrete effecten van het kabinetsplan voor de burgers, waren aanleiding om mensen zelf te laten melden hoe een en ander voor hen uitpakt.

2 Algemene bevindingen

Van de iets meer dan duizend meldingen die de SP binnenkreeg op de Minlijn gaven een kleine vijfhonderd melders alle gegevens die nodig zijn voor een kwantitatieve analyse. De vele persoonlijke verhalen die in dit rapport geciteerd staan, geven daarnaast een soms schrijnend beeld van de moeilijke positie waarin veel mensen met een laag inkomen zich bevinden. Alhoewel het netto-inkomen op het loon- of uitkeringstrookje per 1 januari twee procent hoger lag, was de gemiddelde koopkrachtontwikkeling duidelijk negatief. Dit komt omdat uit het netto-inkomen meer kosten moeten worden gemaakt voor vooral de eigen bijdrage in de thuiszorg, hogere belastingen, en het zelf betalen van zaken die uit het ziekenfondspakket zijn gegaan, zoals zittend ziekenvervoer, fysiotherapie en zelfzorgmiddelen. De gemiddelde koopkrachtachteruitgang van de meldingen was daardoor 12,5 procent.

We vroegen ook aan de mensen die contact met ons opnamen wat zij van het kabinetsbeleid vonden. Het gemiddelde cijfer dat zij aan het kabinetsbeleid gaven was een magerre drie.

Aantallen reacties

Het telefoonnummer 0900-2025270 (10 ct p/m) stond was tussen 21 januari en 7 februari geopend. Ook via <http://www.sp.nl/nieuws/actie/minlijn/> konden mensen zelf on line hun bevindingen doorgeven. In totaal kwamen er 708 telefoontjes binnen. Via de website kwamen nog eens 231 concrete meldingen binnen. Via de e-mail ontvingen we spontaan nog eens 79 meldingen voor de Minlijn. Het totaal aantal reacties bedroeg daarmee 1.018. Niet alle melders hadden al een concreet beeld van hoe een en ander voor hen uitpakt, maar belden over een specifiek punt, of meldden hun ongerustheid over wat hen te wachten staat. Het totale aantal meldingen met voldoende gegevens om iets te kunnen zeggen over koopkrachteffecten was 449.

We vroegen de mensen behalve de feitelijk gegevens ook naar wat voor hun de gevolgen waren van de koopkrachtachteruitgang.

Wie belde er?

Bijna de helft (44,8 procent) van de 449 mensen wist wat hun netto-inkomen in januari was. Omdat de Minlijn begon op 21 januari is dat begrijpelijk: veel mensen hadden hun loonstrookje nog gehad. Van de mensen in loondienst (30,9 procent) lag het gemiddeld inkomen op ongeveer 1460 euro. Dit is ongeveer vergelijkbaar met een modaal salaris. Gepensioneerden (14,8 procent) hadden een gemiddeld inkomen van ongeveer 1070 euro. Uitkeringsgerechtigden vertegenwoordigden met 41,5 procent een flink gedeelte van het aantal meldingen. Zij hadden een gemiddeld netto-inkomen van 960 euro. Bijna de helft van de meldingen (44 procent) was afkomstig van alleenstaanden. Van de samenwonenden (56 procent) had ongeveer eenderde (37 procent) inwonende kinderen.

Soort inkomen	Gemiddeld netto-inkomen in € per maand
Loon	1458,82
AOW-gerechtigd	1072,12
Uitkeringsgerechtigd	959,07
Overige inkomens	1060,50

Hoe zag het loonstrookje in januari eruit?

Het netto-inkomen steeg volgens de reacties van gemiddeld 1251 euro naar 1276 euro. Dit is een stijging bij deze melders van gemiddeld bijna twee procent. De meeste voorspellingen gingen uit van een iets hoger nettosalaris. Wel moet bedacht worden dat van dit netto-inkomen meer dingen zelf betaald moeten worden.

Waardoor gingen mensen er op achteruit?

Dat in het overgrote deel van de meldingen mensen toch meenden er flink op achteruit te zullen gaan komt omdat er veel meer zelf betaald moet worden van het nettosalaris. Een hoger nettosalaris kan bijvoorbeeld toch een koopkrachtachteruitgang betekenen omdat die geheel opgaat aan bijvoorbeeld aanvullende verzekeringen en minder huursubsidie.

Door welke maatregelen gaan mensen er op achteruit?

Het meest genoemd als reden voor de inkomensachteruitgang waren de verhoging van de premie voor de aanvullende ziektenkostenverzekering (44,1 procent), de energierekening (31,0 procent) en de nominale ziekenfondspremie (26,2 procent). De grootste achteruitgang van het inkomen kwam volgens de mensen die contact opnamen door de belastingmaatregelen (zoals de fiscale maatregelen voor auto-kilometers) van het kabinet

(gemiddeld € 85,- per maand), de eigen bijdrage in de thuiszorg (gemiddeld € 78,- per maand), en het zittend ziekenvervoer (gemiddeld € 68,- per maand).

Bijna altijd noemden mensen verschillende redenen waarom zij er op achteruitgaan. Uit de persoonlijke verhalen blijkt dan ook duidelijk wat het effect kan zijn van de stapeling van verschillende maatregelen.

Reacties op de Minlijn

‘Nuon, UPC zijn gigantisch veel duurder geworden, UPC zelfs ruim 58 procent, de thermostaat moet lager. Leuke dingen en cursussen gaat al niet meer, maar je moet zelfs op eten gaan bezuinigen, bij de Aldi tomaten uit blik.’

‘Mevrouw mist zowat de helft van haar inkomen. Abonnementen opgezegd, kranten, weekbladen, verenigingen, Rosa-Spier-Huis, Natuurmonumenten, verwarming alleen nog in keuken en woonkamer, rest huis uit, minder uitgaan. Brood eten in plaats van warm.’

‘Mijn gezin gaat er een klein beetje op vooruit (met name door de fiscale verandering voor de lease-auto en het feit dat mijn werkgever de ziektekosten betaalt, dit wordt wel als loon gezien waar ik dus belasting over moet betalen). Het betekent dus niet zo heel veel voor ons. Dat geluid wil ik ook graag laten horen, er moet toch een compleet beeld ontstaan. Ik zou overigens best wat willen inleveren voor minder bedeelden. Sterkste schouders de zwaarste lasten. Bij dit kabinet wat mijn situatie betreft dus niet.’

‘Geen vakantie, minder auto rijden, kan geen merkartikelen meer betalen, gaat niet naar fysio omdat dat niet meer te betalen valt. Geen zenuwbehandeling meer bij tandarts maar laat tanden trekken.’

‘Wat kan ik er aan doen? Zwemmen doen we al niet meer. Club opgezegd. Gaan niet meer naar verjaardag, want bloemetje kost vijf euro.’

‘Krant de deur uit, moest al heel zuinig leven maar moet nog zuiniger.’

‘Word eenzaam, kom de deur niet meer uit.’

‘Niet meer naar de bioscoop, theater is helemaal taboe. Geen kadootjes voor kleinkinderen. Door weer en wind naar de markt omdat dat goedkoper is.’

‘Geen geld voor luxe producten, zoals kleding, cosmetica. Al zeker een jaar niet naar een restaurant geweest, of voedsel gekocht van delicate waarde, zoals biefstuk. En bijvoorbeeld als de waterkoker of iets dergelijks stuk is, geen geld voor nieuwe.’

‘Afzegging lidmaatschappen van verenigingen. Heroverweging bepaalde verzekeringen. Minder sparen.’

Opvallend was dat er over de maatregelen in de zorg vaak naar voren kwam dat de stapeling van verschillende maatregelen in de gezondheidszorg tot grote problemen kan leiden.

Reacties op de Minlijn

‘Doordat ik in een AWBZ-instelling verblijf, krijg ik enkel zak-, en kleedgeld. Dat is zo minimaal (ongeveer € 270,-), dat ik zelfs de noodzakelijke kosten zoals telefoon, verzekeringen en medicijnen nog maar nauwelijks kan betalen.’

‘Man heeft reuma-medicijnen. Zelf heeft ze een darmkwaal. Medicijnen op? Driehonderd euro per drie maanden. Eigen bijdrage thuiszorg: twaalf euro per maand, nu wordt het € 77,51. Isolement dreigt. Van AOW en pensioentje kunnen ze medicijnen niet betalen of geen hulp meer of geen mobiliteit meer via het autootje.’

‘Moet dit jaar nog forser bezuinigen omdat de ziekenfondspremie weer omhoog is gegaan, de gemeentelijke belastingen, gas en elektriciteit en veel eigen bijdrage in het ziekenfonds dat niet vergoed wordt, waaronder de podotherapie en enkele medicijnen.’

‘Mevrouw heeft MS en is lid van MS e-mailgroep. Thuishulp moeten afzeggen, naar rommelmarkt voor trui. Vriendin in Zutphen, blind en bedlegerig, moest thuis hulp afzeggen. Helemaal alleen dus. Ze heeft nu een brief gekregen dat ze moet solliciteren. Ziekenfonds Univé heeft nog niet gecommuniceerd over verhoging, fysio moet ze voor 75 procent betalen. Houdt maar 200 euro over per maand voor eten, cadeautjes, kleding etc.’

‘Beide gehandicapt, weten nog steeds niet hoe het uitpakt, fysiotherapie, thuiszorg, denk dat we dit moeten opzeggen, gevolgen hoogstwaarschijnlijk meer ziekenhuisopname, zeker zo’n 20 procent minder inkomen, vergeet ook niet het uitkleden van de WVG, 10 procent minder vervoersvoorzieningen, etc.’

‘Niet meer de normale boodschappen kunnen doen. Zwemles opzeggen van dochter (3,5 jaar). Sportschool echtgenoot opgezegd. Rekeningen niet meer kunnen betalen. Abonnement op Knip opgezegd, geen krant, geen tv-gids. Heeft thuiszorg nodig, wordt niet aangevraagd in verband met de kosten.’

3 Meldingen over effecten specifieke maatregelen

Belastingmaatregelen

Als een belangrijke reden voor de koopkrachtachteruitgang werden de fiscale maatregelen van het kabinet genoemd. De verlaging van de zakelijke kilometervergoeding wordt hierbij het meest genoemd:

Reacties op de Minlijn

‘Ik heb grofweg 5 procent koopkracht minder. En ook een frappant gevolg op kantoor deze week. De verkopers (die *lease* rijden) zitten gezellig nieuwe auto’s uit te zoeken. En ze rekenen zich rijk door de verminderde belastingheffing op lease-auto’s. En dat terwijl de mensen die het werk bij klanten doen (en allen in eigen auto rijden) er grofweg honderd euro per maand op achteruitgaan.’

‘Omdat mijn vrouw een goed eigen inkomen heeft, zijn de gevolgen in het dagelijks leven zeer beperkt. Soms verdien ik veel, soms verdien ik niets. Ik ben zelfstandig ondernemer (zonder personeel) en regel (als dat uitkomt) zelf mijn oudedagsvoorziening. In de opbouw van die voorziening word ik ernstig getroffen door de verandering in kilometervergoeding. Per jaar rij ik zo’n 50.000 kilometer voor acquisitie en uitvoering van werk. Een eurodubbeltje minder per kilometer (belastingvrij) kost mij vijfduizend euro (11.000 gulden! netto per jaar. Ik rij in een oude maar goede Volvo met 335.000 km op de teller. Als ik die auto op de zaak zet kost het nog altijd ruim vierduizend euro per jaar. Je hoort mij niet klagen over koopkracht of inkomen, daar ben ik zelf verantwoordelijk voor (ik ben nu eenmaal in die gelukkige omstandigheid). Maar netto ga ik er wel bijna duizend gulden per maand op achteruit en die moet ik onttrekken aan mijn (gebroken) pensioenopbouw.’

‘Partner is musicus, eigen bedrijf. De kosten voor de auto zijn hoger, de eigen auto wordt gebruikt. Partner rijdt tweeduizend kilometer per maand: dus tweehonderd euro extra kosten.’

Energierkening

Vaak genoemd werd ook de energierekening. Per 1 januari is de ecotaks verhoogd. Bovendien zijn ook de kale energieprijzen gestegen door het effect van de strenge winter in de VS.

Reacties op de Minlijn

‘Ik denk dat je gas en elektra en water niet als een luxe kan zien. Je moet namelijk toch eten en koken. Als je bijstand hebt en de hele dag op de bank zit daar je nu nog niet eens geld hebt voor een buskaart, zo dat je naar vrienden of familie kan gaan.’

‘De gevolgen zijn nu nog niet te overzien, aangezien gas, water en elektra pas in september 2004 bekend worden. In maart/april hoor ik pas of ik kwijtschelding krijg van de gemeentebelasting. Ook moet ik afwachten of het Toppakket van het ziekenfonds, waarnaar ik mij heb laten overschrijven na maart alsnog niet gaat veranderen. Hierdoor kan ik gebruik blijven maken van de fysiotherapie waar ik twee keer in de week naar toe moet om toch nog mobiel te blijven, en een keer per jaar naar de tandarts gaan. Verder heb ik alles, zoals vaste telefoon en tijdschriften op moeten geven, kan een keer in de twee maanden een telefoonkaart van twintig euro aanschaffen voor gevallen van nood en om toch voor anderen bereikbaar te blijven. Dus zoals jullie zien is het niet echt een vetpot en blijf er op vertrouwen dat de dagelijkse boodschappen niet ook nog omhoog gaan.’

Eigen bijdrage thuiszorg

Veel meldingen kwamen binnen over de hogere eigen bijdrage voor de thuiszorg. De regeling is erg gecompliceerd maar komt neer op een algemene verhoging van het maximale bedrag. Een onduidelijke brief van CAK heeft de verwarring alleen maar groter gemaakt.

Reacties op de Minlijn

‘Gehandicapt, thuiszorg opgezegd.’

‘Door de achteruitgang in de koopkracht kan ik mijn mantelzorgers geen cadeautje of vergoeding meer geven voor de hulp die ze geven die niet onder de thuiszorg valt. Daarnaast moet ik bezuinigen op allerlei zaken, zoals minder thuiszorg, stopzetten abonnement magazine en minder familiebezoek.’

‘Mevrouw heeft longemfyseem waardoor ze echt hulp nodig heeft, maar ze kan het niet langer betalen. Thuiszorg opgezegd. En dat vindt ze eigenlijk wel erg. Ze heeft zeven jaar voor haar zieke man gezorgd en toen geen hulp gevraagd, maar nu ze zelf zorg nodig heeft, is het er niet. Ze heeft een onprettig gevoel in de harde maatschappij. Ze vraagt geen bijzondere bijstand aan omdat ze vermoedt dat ze er toch niet voor in aanmerking komt. De ‘C’ van het CDA mag van haar worden geschrapt.’

‘Ik snap dat het bij ons nog een *luxeprobleem* is vergeleken bij al die mensen die van een minimum moeten rondkomen, maar wij kunnen van het salaris van mijn man geen geld meer overhouden voor leuke dingen. En we hebben besloten de thuiszorghulp op te zeggen.’

‘Thuiszorg van drie naar twee uur omdat € 11,80 teveel is. Maak kleding zelf, glaasje port is het enige pleziertje wat ik nog heb. Ik hoorde dat alleen al in Zwolle 750 gezinnen opgezegd hebben.’

‘AOW, 80 jaar. De veranderingen worden zo slecht uitgelegd. Alle kosten gaan omhoog, het telt op. Moest krant opzeggen, binnenkort ook de TV-gids. Alles moet eraf om de hulp te betalen.’

Aanvullende verzekeringen en ziekenfondspremie

De meest genoemde reden voor de inkomensachteruitgang zijn de aanvullende premies, hoewel de maandelijkse bedragen een stuk lager liggen dan bijvoorbeeld de extra kosten voor de thuiszorg. Doordat het ziekenfondspakket verkleind is, verzekeren de meeste mensen zich gedwongen bij. Voor sommigen is dit niet meer te betalen en zij lopen dus zelf het risico van een hoge doktersrekening.

Reacties op de Minlijn

‘Heb de aanvullende verzekering opgezegd € 45,- per maand. Deze is voor mij niet meer te betalen. Betaal dus alleen de basis verzekering van € 19,95.’

‘Neemt minder thuiszorg om hogere kosten op te vangen. Heeft ook goedkoper pakket bij ziektekostenverzekeraar. Betaalt zelf microlax (laxeermiddel) dit kost € 17,95 voor vijftien stuks (is voldoende voor 1 maand).’

Medicijnen

Zelfzorggeneesmiddelen worden per 1 januari helemaal niet meer vergoed, ook niet als ze chronisch gebruikt worden en op doktersrecept worden voorgeschreven. Zelfzorgmiddelen zijn medicijnen die ook zonder doktersrecept gekocht kunnen worden bij de apotheker of drogist. Voorbeelden zijn eenvoudige pijnstillers zoals paracetamol, middelen tegen brandend maagzuur en laxeermiddelen. Daarnaast worden ook een aantal andere medicijnen deels niet meer vergoed. Ook de pil is uit het pakket verwijderd.

Reacties op de Minlijn

‘Net gesprek gehad met apotheker over medicijnen. Ze gebruikt iedere dag zes clisma’s. Die vallen allemaal uit het pakket. Geen alternatieven mogelijk. Die moet ze nu zelf gaan betalen en dat gaat 2000 tot 2500 euro per jaar kosten. Ze heeft een WAJONG-uitkering (70 procent van minimumloon), dus dit kan ze absoluut niet betalen. Advies: verzoek bij zorgverzekeraar om clementie. Als dat niet mogelijk is, dan zal hij met haar specialist moeten overleggen hoe nu verder. Alle clisma’s vallen eruit. Orale laxeermiddelen gebruikt ze al, daar mag ze er niet nog meer van. Enige alternatief dat overblijft zou een stoma zijn. Het gaat om het syndroom van Ehlers-Danlos, een bindweefselziekte. Woont nog bij ouders thuis vanwege lage uitkering.’

‘Astmafonds stelde haar op de hoogte: Vergoeding van medicijnen voor chronisch ziek iemand. Een keer in de twee à drie maanden € 131,- euro (dat werd tot op heden vergoed).’

‘Ik heb een WAO-uitkering die met tien euro per maand is verhoogd; verder zijn al mijn maandelijkse lasten verhoogd met ongeveer dertig euro. Maar wat echt schandalig is, ik ben hartpatiënt en moet daardoor veel medicijnen slikken waaronder Ascal en Plavix. Dit zijn anti-stollingsmiddelen. Die moet ik van mijn cardioloog in het O.L.V.G. gebruiken. Sinds 1 januari moet ik voor Plavix zeventig euro per maand betalen. Dit is voor mij niet meer op te brengen maar gebruik ik het niet dan kan dat bij mij weer een hartinfarct veroorzaken.’

‘Vanaf 1980 van Lubbers al een ernstige inkomensteruggang gehad. Zestig euro was nu precies de druppel die de emmer deed overlopen. Chronische klachten artrose, zit nu bij osteopaat, die heeft geweldig geholpen, maar ik kan het nu niet meer betalen. Waarom moeten de ondernemers niet hun prijzen bevriezen, alles wordt maar duurder.’

‘Meneer woont samen met een weduwevrouw, allebei gepensioneerd. Mevrouw is 95, diabetes blind met veel medicijnen. Rugafwijking en pijnklachten. Hiervoor is Ibuprofen nodig, dat moet ze nu zelf betalen. Ook Latulose voor de stoelgang. Vanaf nu moet ze dat zelf betalen: € 37,18 per maand. Ze leeft van AOW en 140 euro aanvullend pensioen. De rekening voor de duurder thuiszorg komt pas in maart. Thurax voor schildklier, middel voor bloeddruk, nog een voor de benen, exceem aan haar buik moet ook bijbetaald worden.’

‘Minder te besteden voor de dagelijkse uitgaven. En met een vrouw met kanker wordt dit toch een stuk moeilijker. Vooral de medicijnen, ze moet als ondersteuning van de morfine acht paracetamol slikken en die moet ik dus zelf betalen, ook ik met mijn middenribsbreuk moet nu mijn medicijnen tegen misselijkheid zelf betalen.’

Fysiotherapie

De fysiotherapie wordt per 1 januari in het ziekenfonds niet meer vergoed. Voor chronisch zieken geldt dat zij de eerste negen behandelingen zelf moeten betalen.

Reacties op de Minlijn

‘Is afhankelijk van fysiotherapie (twee maal per maand, 42 euro, kan hij niet betalen). Heeft geen extra aanvullende verzekering genomen.’

‘De rek in mijn toch al niet zo hoge uitkering is eruit. Twee maal per jaar naar de tandarts wordt één maal per jaar of per twee jaar zelfs. Fysio- en oefentherapie moet ik helemaal schrappen. Als chronisch zieke moet ik de eerste negen behandelingen zelf betalen; geen idee waar ik dat geld vandaan moet halen. Ik gebruik zware pijnstillers die in mijn geval maar matig werken. Voedingssupplementen kunnen behoorlijk wat verbetering geven maar die moet ik zelf betalen. Ik heb dus flink moeten schrappen met als gevolg dat ik eerder morfine nodig zal hebben. De laatste tijd hoor ik van steeds meer lotgenoten dat je geen huishoudelijke hulp meer kan krijgen voor eten maken en boodschappen doen. Boodschappen laat je maar bezorgen (is in Den Helder overigens niet mogelijk maar het RIO houdt daar geen rekening mee) voor acht euro bezorgkosten. Kan ook alleen bij AH en die zijn nog steeds niet goedkoop. Voor eten moet je bij Tafeltje Dekje zijn. Vier euro per maaltijd!!! Wederom geen idee waar ik dat geld vandaan moet halen. Er zijn ook een aantal zelfzorgmedicijnen verdwenen uit het ziekentfonds

die ik nu zelf moeten betalen (laxeermiddel, zepillen tegen misselijkheid migraine). Al het bovenstaande zijn eerste levensbehoeften voor een chronisch zieke. Er komt steeds meer bij en dan heb ik het nog niet eens over geld voor kleren, een hobby, ergens een broodje eten, naar de film etc. Daar is niet eens geld voor. Als alle vaste lasten zijn betaald blijft er tweehonderd euro over voor kleren, iets leuks doen, zelfzorgmedicijnen en alle boodschappen. Nu beginnen ze ook al over een eigen bijdrage voor de huisarts. De armen worden steeds armer, de rijken steeds rijker en dat noemt zich dan Christen Democratisch. Nog een paar van die maatregelen en de chronisch zieke moet gaan bedelen op straat, net als in Amerika.’

Zittend ziekenvervoer

Voor mensen die dit zelf niet kunnen, konden tot 1 januari de kosten vergoed worden voor een zittend zieken-vervoer-taxi voor bijvoorbeeld een bezoek aan het ziekenhuis.

Reactie op de Minlijn

‘Geen vervoer meer naar het ziekenhuis. Ziekenhuis twintig kilometer verderop.’

Gemeentelijke lasten

Ook de lokale lasten worden vaak genoemd. In de afgelopen jaren gingen de lokale lasten steeds met meer dan vijf procent omhoog dus erg vreemd is die verwachting niet. Door de korting van de rijksoverheid op het gemeente- en provinciefonds komen lokale overheden bovendien extra in de problemen. Zij zullen tekorten (deels) met hogere lokale lasten proberen op te lossen.

Reacties op de Minlijn

‘Ik krijg sinds verleden jaar geen bijdrage voor het betalen van de minima. Ook moet ik de gemeentebelastingen gaan betalen. Voorheen kreeg ik altijd ontheffing. Mijn moeder betaalt de belasting nu voor me. Ik schat dat ik er minimaal 4 procent op achteruit ga.’

Huursubsidie

Per 1 juli aanstaande wordt de huursubsidie met twaalf euro gekort. Bovendien wordt de ‘normhuur’ (huur die je geacht wordt zelf te kunnen betalen) met drie procent verhoogd zodat het bedrag aan huursubsidie lager wordt.

Reacties op de Minlijn

'Huursubsidie: Veel veranderd. Iemand bij VROM heeft zitten suffen. In december huursubsidie afgewezen. Protest aangetekend. Kan het psychisch niet goed aan.'

'Gezien mijn lage inkomen merk ik ten eerste dat ik meer ziektekosten moet betalen, minder huursubsidie krijg en alles maar duurder wordt. Ik word arm, maar gelukkig ben ik in het rijke bezit van een gezonde dochter. Maar heb ik haar een goede toekomst te bieden?'

4 Welke rol spelen aanvullende regelingen?

Op de bijzondere bijstand wordt dit jaar bezuinigd. De categoriale regelingen zijn per 1 januari 2004 afgeschaft terwijl voor de langdurigheidstoeslag één landelijke regeling is ingevoerd.

Bijna tien procent van de mensen die reageerden, gaven aan vorig jaar bijzondere bijstand te hebben ontvangen terwijl het aantal mensen met een uitkering 33 procent bedroeg. Drie mensen (0,7 procent) konden deze vraag niet beantwoorden. Van de mensen die bijzondere bijstand hadden ontvangen wist tweederde (27 meldingen) om welk bedrag dat ging. Het gemiddelde bedrag was € 535,- terwijl de individuele bedragen varieerden tussen de € 28,- en € 2400,-.

Slechts vier procent gaf aan vorig jaar geld te hebben ontvangen uit een categoriale regeling (18 mensen) terwijl negen mensen (1,8 procent) die vraag niet kon den beantwoorden. Het ontvangen bedrag lag tussen de € 84,- en € 2200,- euro (gemiddeld € 351,-).

Negen procent van de meldingen (27 mensen) ontving vorig jaar een langdurigheidstoeslag van gemiddeld €154. Het bedrag varieerde tussen de € 50,- en € 600,-. De landelijke regeling die per 1 januari 2004 geldt, geeft recht op een langdurigheidstoeslag van € 462,- voor gehuwden, € 415,- voor een alleenstaande ouder en € 324,- voor een alleenstaande.

In 2004 zegt bijna 11 procent van de mensen bijzondere bijstand aan te gaan vragen, wat een stijging van ruim 15 procent is, vergeleken met het aantal mensen dat in 2003 bijzondere bijstand ontving. Opvallender is dat nog eens 8,5 procent (38 meldingen) zegt dit nog niet te weten. Dit is een indicatie dat in 2004 mogelijk fors meer mensen aanspraak zullen maken op bijzondere bijstand.